

Jak uzyskać informację publiczną?

 masz głos
masz wybór

Co to jest informacja publiczna?

Artykuł 61 ust. 1 Konstytucji RP mówi że, obywatel ma prawo do informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje też uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa.

W praktyce więc informacją publiczną będą wszelkie dane, dotyczące władzy publicznej oraz związane z gospodarowaniem publicznymi pieniędzmi, a także realizacją zadań publicznych np. przez spółki komunalne, organizacje pozarządowe, szkoły itd. Informacją publiczną będą również wszelkie informacje, będące w posiadaniu władz publicznych, niezależnie od tego, przez kogo zostały wytworzone (wyrok NSA z dnia 30 X 2002 r., II SA 181/02).

Przykłady informacji publicznej:

Przykłady informacji publicznej

>

- rozkład autobusów miejskich
- godziny pracy urzędu
- dane adresowe instytucji
- statut gminy
- rozstrzygnięcie procedury przetargowej
- faktury opłacone ze środków publicznych
- listy obecności z zebrania wiejskiego
- umowy cywilno-prawne zawierane przez organy władzy publicznej
- wyniki wyborów powszechnych
- treść zawiadomienia o zgromadzeniu publicznym
- protokoły kontroli prowadzonych w instytucji publicznej i wiele, wiele innych...

Gdzie szukać informacji publicznej?

Przykłady informacji publicznej

>

Część udostępniana jest tam, gdzie zwykle bywa potrzebna, np. rozkład autobusowy na przystankach. Część – w wielu miejscach, np. cennik dostawy ciepłej i zimnej wody dostajemy listownie do domu, przeczytamy na tablicy ogłoszeń spółki komunalnej oraz na jej stronie www. O jeszcze inne możemy zapytać telefonicznie lub osobiście – np. o dostępność książki w bibliotece publicznej lub wolne miejsca na zajęciach w domu kultury.

Informacje „wyższej wagi gatunkowej” umieszczane są często w internetowym Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) danej instytucji. Materiały umieszczane w BIPie opatrywane są tzw. metadanymi, które informują, przez kogo i kiedy zostały wytworzone, umieszczone w BIPie i ewentualnie zmodyfikowane. BIP powinien zawierać instrukcję korzystania i wyszukiwarkę. Mimo to jeśli masz trudność, by znaleźć w nim interesującą informację, masz prawo żądać od instytucji, która dany Biuletyn prowadzi, by wskazała bezpośredni link lub ścieżkę dotarcia do konkretnych informacji.

Jeżeli poszukiwanych materiałów nie odnajdziesz w BIPie lub instytucja Biuletynu w ogóle nie prowadzi, możesz złożyć ustny lub pisemny wniosek o udostępnienie informacji publicznej. Ustawa o dostępie do informacji publicznej mówi, że informacja publiczna, która może być niezwłocznie udostępniona, jest udostępniana w formie ustnej lub pisemnej bez pisemnego wniosku. I często tak właśnie bywa, np. gdy w urzędzie pytamy o procedurę wymiany dowodu osobistego czy rejestracji

działalności gospodarczej. Wniosek pisemny składamy jedynie wtedy, gdy jest to niezbędne.

Inną formą udostępniania informacji jest wyłożenie lub wywieszenie w miejscach ogólnie dostępnych. Sposób ten ma jednak coraz bardziej ograniczone znaczenie i nie zastępuje wprowadzania informacji do BIPu czy udostępniania na wniosek. W praktyce: nie musisz jechać na drugi koniec Polski, by przeczytać ogłoszenie na tablicy urzędu. Możesz wnioskować o przesłanie informacji np. pocztą lub mailowo.

Kto jest zobowiązany do udostępniania informacji publicznej?

Kwestię tę reguluje art. 61 Konstytucji RP oraz art. 4 ustawy o dostępie do informacji publicznej. Wymieniają one m.in.

- organy władzy publicznej (np. Prezydent RP, premier, ministerstwa, parlament, urzędy wojewódzkie, agencje rządowe, urzędy gminy, marszałkowskie, starostwa)
- osoby pełniące funkcje publiczne
- organy samorządu gospodarczego i zawodowego (np. izby rzemieślnicze, gospodarcze, adwokackie, lekarskie itd.)
- organizacje związkowe i pracodawców
- partie polityczne
- inne osoby oraz jednostki organizacyjne w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa (a więc również np. organizacje pozarządowe korzystające ze wsparcia publicznego lub 1% podatków).

Przy określaniu podmiotów zobowiązanych należy zwrócić uwagę na to, czy wykonują one zadania publiczne lub też czy otrzymują środki publiczne. W tym drugim przypadku udostępnianie informacji odbywa się w zakresie, w jakim konkretne podmioty z tych środków korzystają.

**Zobowiązani
do udostępniania
informacji publicznej**
<

Informacja a dokument (oraz wstęp na posiedzenia)

Prawo dostępu do informacji nie zawsze oznacza możliwość bezpośredniego zapoznania się z dokumentem źródłowym. Na przykład, chociaż Konstytucja RP jest informacją publiczną, większość z nas nie przeczyta ani nie dotknie oryginału, na którym spoczywa podpis prezydenta. Podobnie, nikt nam nie udostępni oryginału (będącego informacją publiczną) rejestru wyjazdów karetki pogotowia ratunkowego – są tam bowiem chronione dane osobowe oraz informacje objęte tajemnicą lekarską. We wszystkich jednak przypadkach żądać możemy wiernego odwzorowania oryginału, czyli np. skanu tych dokumentów (przy czym pogotowie ratunkowe zaczerni na skanach chronione dane pacjentów).

Warto podkreślić, że informacja publiczna nie ogranicza się do tego, co zwykle się określać dokumentem. Będą nią również np. krótkie notatki sporządzone przez urzędnika, nawet najdrobniejsze rachunki opłacane przez instytucje, a nawet informacje o tym, ile komputerów bądź krzeseł znajduje się na II piętrze magistratu. Ważne jest jednak to, że pojęcie informacji publicznej odnosi się do sfery faktów, a nie na przykład do przemyśleń burmistrza lub jego indywidualnych planów. Warto też zauważyć, że zgodnie z Art. 12 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej, podmiot udostępniający informację publiczną jest obowiązany zapewnić możliwość kopiowania tejże, wydruku lub przesłania (choćby mailem)

**Informacja
a dokument**
<

bądź przeniesienia na powszechnie stosowany nośnik informacji (np. *pendrive*). Niedopuszczalna jest zatem sytuacja, kiedy udostępnia się nam dokumenty do wglądu w urzędzie, ale zabrania wyniesienia ich kopii „do domu” celem uważnej analizy. Ustęp 2 artykułu 61 Konstytucji RP daje obywatelom również prawo wstępu na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu, czyli np. prawo do udziału w posiedzeniu rady gminy. W praktyce możemy więc przyjść na posiedzenie rady, rozstawić kamerę, nagrać wszystkie wypowiedzi i opublikować je np. w serwisie internetowym. I nikt nie może nam tego zabronić pod pozorem ochrony wizerunku lub prywatności radnych lub praw autorskich do treści ich wypowiedzi. Kolegialnymi organami, w posiedzeniach których mieszkańcy mogą brać udział, są oprócz rady gminy również rady osiedli, dzielnicy czy zebrania w sołectwie. Zbliżone regulacje zawiera też ustawa o samorządzie terytorialnym; artykuł 11b stanowi, że jawność działania organów gminy obejmuje w szczególności prawo obywateli do uzyskiwania informacji, wstępu na sesje rady gminy i posiedzenia jej komisji, a także dostępu do dokumentów wynikających z wykonywania zadań publicznych, w tym protokołów posiedzeń organów gminy i komisji rady gminy. Zasady dostępu do dokumentów i korzystania z nich może określać statut gminy, ale mogą to być tylko zasady „techniczne” lub wynikające ze specyfiki pracy danej jednostki, czyli np. w jakich godzinach można przeglądać dokumenty w urzędzie lub kto jest odpowiedzialny za ich udostępnianie. Statut gminy nie może ograniczać dostępu do informacji albo ustalać warunków tego dostępu odmiennie, niż czyni to Konstytucja i przywołane ustawy.

Kto może korzystać z prawa do informacji?

Kto może korzystać z prawa do informacji

>

Art. 61 Konstytucji stanowi, że obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji, a prawo to może zostać ograniczone wyłącznie ze względu na określone w ustawach ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa. Ustawa o dostępie do informacji publicznej w art. 2 ust. 1 stanowi zaś, że prawo dostępu do informacji publicznej przysługuje „każdemu”, co oznacza, że np. nie tylko mieszkańcy danej gminy mogą przysłuchiwać się posiedzeniom jej rady lub komisji, ale mogą to być również mieszkańcy innych miejscowości czy wręcz cudzoziemcy. Prawo dostępu do informacji przysługuje również osobom nieletnim oraz pozbawionym wolności. Warto podkreślić, że ustawodawca użył słowa „każdy”, gdyż dostęp do informacji jest prawem człowieka i tylko w wyjątkowych przypadkach prawo takie może zostać ograniczone.

W PRAKTYCE

W praktyce

>

Informacji publicznej szukaj najpierw tam, gdzie – Twoim zdaniem – logiczne byłoby jej udostępnienie: w przestrzeni publicznej, na stronach internetowych instytucji, w BIPie. Wiele organów stara się z taką informacją „wyjść do interesantów”. Nie bój się docierać do tego, na czym naprawdę Ci zależy. Fakt opublikowania przez instytucję „wyciągu z regulaminu” lub „najważniejszych faktów z uchwały” nie odbiera Ci prawa dostępu do pełnej treści regulaminu czy podjętej uchwały. Nie obawiaj się prosić o udostępnienie informacji, której nie potrafisz bądź nie możesz samodzielnie odnaleźć. Nawet jeśli informacja jest gdzieś ukryta w BIPie, organ musi pomóc Ci ją znaleźć. Prośba o informację to fachowo WNIOSEK O UDOSTĘPNIENIE INFORMACJI PUBLICZNEJ. Jeśli ją składasz, tak właśnie ją zatytułuj. Dzięki temu urzędnicy nie

będą mieli wątpliwości, że zależy Ci na wnioskowanych danych, a sprawie należy nadać bieg.

Wniosek możesz wysłać mailem, pocztą, za pomocą elektronicznego formularza, faksem, zanieść do urzędu, zeskanować. Jednym słowem, może mieć on dowolną formę. To, o czym warto pamiętać, to powołanie się na podstawę prawną, doprecyzowanie, o jaką informację wnioskujesz, jak chciałabyś/chciałbyś ją otrzymać, np. drogą mailową, tradycyjną pocztą wysłaną na adres miejsca zamieszkania czy też odbierzesz osobiście oraz w jakiej formie powinna być dostarczona – skanu (ewentualnie z podaniem formatu), papierowej kopii czy do wglądu.

Wzór wniosku:

Na podstawie artykułu 61 Konstytucji RP wnoszę o udostępnienie:
(TU PODAJESZ, O JAKĄ INFORMACJĘ WNIOSKUJESZ)

Odpowiedź proszę przekazać w formie (np. skanów w formacie pdf, nagranie w postaci pliku mp3) na adres (zwykły, internetowy, można zadeklarować osobisty odbiór).

Pamiętaj, że udostępnianie informacji publicznej jest bezpłatne, ale urząd może Cię obciążyć kosztami np. wydruku setek stron dokumentów (musi Cię o tym uprzedzić).

Rozważ zatem, czy nie wystarczy Ci np. wgląd do dokumentów lub ich skan przesłany pocztą elektroniczną.

To Ty decydujesz, w jakiej formie mają zostać udostępnione wnioskowane dane (wydruku, skanu, nagrania filmowego etc.). Jeżeli jednak informacja publiczna nie może być udostępniona we wskazany sposób lub w formie przez Ciebie wnioskowanej, musisz zostać powiadomiony o tym w piśmie zawierającym nie tylko wskazanie przyczyn tego stanu, ale również propozycję innej formy udostępnienia. Na przykład: coraz mniej urzędów ma techniczne możliwości przekazywania danych nagranych na dyskietki.

W swoim wniosku nie musisz tłumaczyć, kim jesteś i dlaczego potrzebujesz uzyskać daną informację. Wniosek możesz złożyć nawet anonimowo

Twój wniosek powinien zostać załatwiony niezwłocznie, ale najpóźniej w ciągu

14 dni. Warto podkreślić, że jest to termin krótszy niż przewidywany przyjęty w Kodeksie Postępowania Administracyjnego dla rozpatrywania innych wniosków.

W uzasadnionych przypadkach istnieje również możliwość przedłużenia terminu przez podmiot zobowiązany – musisz jednak zostać poinformowany o przyczynie opóźnienia, a nowy termin musi być adekwatny do teje przyczyny.

Wzór wniosku

<

Warto przeczytać:

Art. 61 Konstytucji RP

Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej

www.informacjapubliczna.org.pl

Warto przeczytać

<

Tekst został przygotowany we współpracy z Siecią Obywatelską Watchdog Polska (<http://siecobywatelska.pl/>).

Masz Głos, Masz Wybór to ogólnopolska akcja angażująca obywateli i władze do dialogu i współpracy na poziomie samorządowym. Jej celem jest zwiększenie zainteresowania mieszkańców udziałem w życiu publicznym oraz poczucia współodpowiedzialności wyborców i wybranych za decyzje podjęte w dniu głosowania.

Jeśli chcecie brać czynny udział w życiu swojej lokalnej społeczności – zmieniać ją, ulepszać, współdecydować – wejdźcie na: www.maszglos.pl i dołączcie do akcji. Przebieg akcji możecie też śledzić na Facebooku: www.facebook.com/maszglos.

Macie wpływ na to, co dzieje się w Waszej gminie, możecie działać skutecznie!

Kontakt: Fundacja im. Stefana Batorego
ul. Sapieżyńska 10a 00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 62 fax: 22 536 02 20
maszglos@batory.org.pl www.maszglos.pl

organizator:

FUNDACJA
IM. STEFANA
BATOREGO

partnerzy:

centrum
OPUS

sieć obywatelska
WATCHDOG[^]

SZKOŁA
LIDERÓW

patroni medialni:

Polskie
Radio
Białystok

RDC
POLSKIE RADIO

Radio
Gdańsk

POLSKIE RADIO
KATOWICE

RADIO
KIELCE
1814 FM

RADIO
KOSZALIN

RADIO
KRAKÓW

RADIO
LUBLIN

samorząd.pap.pl
lider na rynku informacji samorządowej

RADIO
OLSZTYN

RADIO
OPOLE

PiK
POLSKIE RADIO

Polskie Radio
RZESZÓW

RADIO
BZDZICZ

Radio
Zachód